

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzájemná poloha přímek daných parametrickými rovnicemi

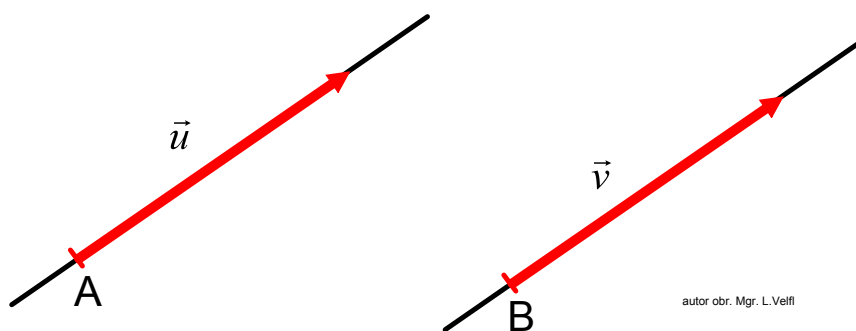
Mgr. Luboš Velfl

VY_32_INOVACE_MA.4.sada.3.11

- Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0933
- Šablona: III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
- Ověřeno ve výuce dne: 12. 11. 2012   Třída: 4. ZL
- Název materiálu: Vzájemná poloha přímek daných parametrickými rovnicemi
- Předmět: Matematika   Ročník: 4.
- Autor: Mgr. Luboš Velfl
- SZŠ a VOŠZ Příbram, Jiráskovy sady 113

Vzájemná poloha přímek v rovině

Dvě přímky $p(A, \vec{u})$ a $q(B, \vec{v})$ jsou rovnoběžné právě tehdy, je-li směrový vektor $\vec{u}$ jenásobkem směrového vektoru $\vec{v}$.

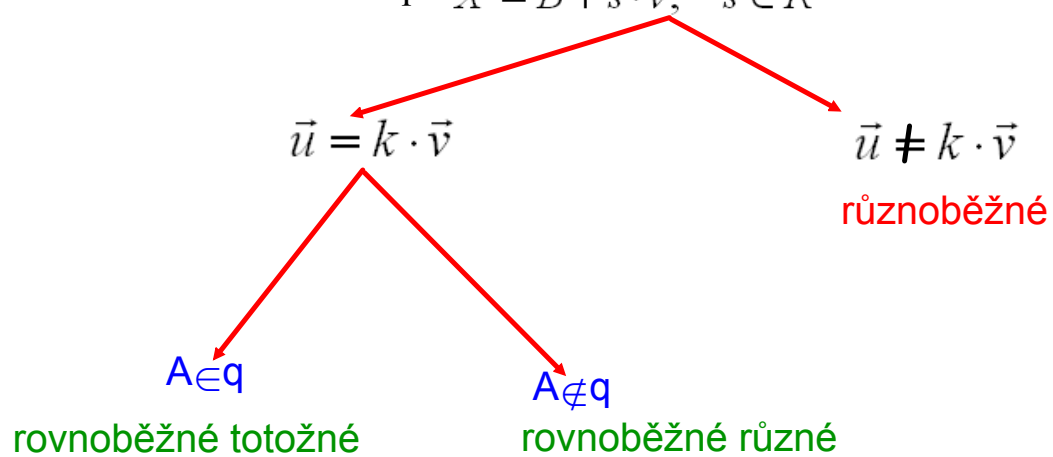
$$X = A + t \cdot \vec{u}, \quad t \in \mathbb{R}$$

$$X = B + s \cdot \vec{v}, \quad s \in \mathbb{R}$$

$$\vec{u} = k \cdot \vec{v}$$

Vzájemná poloha přímek v rovině

$$\begin{aligned} p: X &= A + t \cdot \vec{u}, & t &\in R \\ q: X &= B + s \cdot \vec{v}, & s &\in R \end{aligned}$$

Cvičení 1: Určete vzájemnou polohu přímek $p: A[3; 4], B[6; 8]$ a $q: C[1; 5], D[7; 13]$

Cvičení 1: Určete vzájemnou polohu přímek p: A[3; 4], B[6; 8] a q: C[1; 5], D[7; 13]

Řešení:

$$p: x = 3 + 3t$$

$$y = 4 + 4t, t \in \mathbb{R}$$

$$q: x = 1 + 6s$$

$$y = 5 + 8s, s \in \mathbb{R}$$

$$\text{platí: } \vec{u} = k \cdot \vec{v}$$

$$(3; 4) = k (6; 8) \quad k = 0.5$$

Přímky jsou rovnoběžné.

Jsou rovnoběžné různé nebo totožné ?

$$p: x = 3 + 3t$$

$$y = 4 + 4t, t \in \mathbb{R}$$

$$q: x = 1 + 6s$$

$$y = 5 + 8s, s \in \mathbb{R}$$

$$q: x = 1 + 6s$$

$$y = 5 + 8s, s \in \mathbb{R}$$

$$3 = 1 + 6s \longrightarrow s = 1/3$$

$$4 = 5 + 8s \longrightarrow s = -1/8$$

bod A[3; 4] **neleží** na přímce q

Přímky p, q jsou rovnoběžné různé.

Cvičení 2: Určete vzájemnou polohu přímek $p(P, u)$ a $q(Q, v)$,
kde $P[1; 2]$, $u = (2; 3)$, $Q[0; 1]$, $v = (-1; 1,5)$.

Cvičení 2: Určete vzájemnou polohu přímek p (P, u) a q (Q, v),
kde $P[1; 2]$, $u = (2; 3)$, $Q[0; 1]$, $v = (-1; 1,5)$.

Řešení:

$$\begin{aligned} p: x &= 3 + 3t \\ y &= 4 + 4t, t \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} q: x &= 1 + 6s \\ y &= 5 + 8s, s \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

$$\text{platí: } \vec{u} = k \cdot \vec{v}$$

$$(3; 4) = k (6; 8) \quad k = 0.5$$

Přímky jsou rovnoběžné.

Jsou rovnoběžné různé nebo totožné ?

$$\begin{aligned} p: x &= 3 + 3t \\ y &= 4 + 4t, t \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} q: x &= 1 + 6s \\ y &= 5 + 8s, s \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} q: x &= 1 + 6s \\ y &= 5 + 8s, s \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

$$3 = 1 + 6s \longrightarrow s = 1/3$$

$$4 = 5 + 8s \longrightarrow s = -1/8$$

bod $A[3; 4]$ neleží na přímce q

Přímky p, q jsou rovnoběžné různé.

Cvičení 3: Určete vzájemnou polohu přímek AB a CD, kde $A[5; 1]$, $B[-3; 3]$, $C[1; 2]$, $D[-7; 4]$.

Cvičení 3: Určete vzájemnou polohu přímek AB a CD, kde
 $A[5; 1]$, $B[-3; 3]$, $C[1; 2]$, $D[-7; 4]$.

Řešení:

$$\begin{aligned} p: x &= 5 - 8t \\ y &= 1 + 2t, t \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} q: x &= 1 - 8s \\ y &= 2 + 2s, s \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

$$\text{platí: } \vec{u} = k \cdot \vec{v}$$

$$(-8; 2) = k (-8; 2) \quad k = 1$$

$$\begin{aligned} q: x &= 1 - 8s \\ y &= 2 + 2s, s \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

$$q: 5 = 1 - 8s \quad \longrightarrow \quad s = -0,5$$

$$1 = 2 + 2s, s \in \mathbb{R} \quad \longrightarrow \quad s = -0,5$$

totožné

bod $A[3; 4]$ leží na přímce q

Přímky p, q jsou rovnoběžné totožné

Cvičení 4: Určete vzájemnou polohu přímek AB a CD, kde $A[2; 6]$, $B[3; 8]$, $C[4; 2]$, $D[-6; 3]$.

Cvičení 4: Určete vzájemnou polohu přímek AB a CD, kde
 $A[2; 6]$, $B[3; 8]$, $C[4; 2]$, $D[-6; 3]$.

Řešení:

$$p: x = 2 + t$$

$$y = 6 + 2t, t \in \mathbb{R}$$

$$q: x = 4 - 10s$$

$$y = 2 + s, s \in \mathbb{R}$$

$$\text{platí: } \vec{u} = k \cdot \vec{v}$$

$$(1; 2) \neq k(-10; 1)$$

$$k_x \neq -0,1$$

$$k_y \neq 2$$

Přímky jsou různoběžné.

Metodika (anotace) :

Učební materiál se skládá ze dvou částí:

A) Prezentace (SMART Notebook) - žák se seznámí se vzájemnou polohou dvou přímek daných parametrickým vyjádřením přímky

B) Praktické úkoly 1 - 4 - žák na základě upevněných znalostí a dovedností určuje vzájemnou polohu dvou přímek daných parametrickým vyjádřením přímky.

Výsledky žáka slouží ke kontrole zvládnutí učiva a stane se součástí hodnocení.

Zdroje:

Kočandrle Marn, Boček Ladislav. Matematika pro gymnázia – Analytická geometrie. Dostupné z: <http://www.mff.cuni.cz/~marn/>
3. vydání. Praha: Prometheus, 2004, 220 s. ISBN: 80-7196-163-9